

ПРОБЛЕМИ ДЕКОДИФІКАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

PROBLEMS OF DECODIFYING ECONOMIC LEGISLATION OF UKRAINE AND WAYS TO OVERCOME THEM

Тимошенко М.О., д.ю.н., професор,
професор кафедри права

Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»

Автором у змісті наукової роботи проведено всебічне дослідження процесу декодифікації господарського законодавства України, визначено актуальність такого наукового аналізу. Встановлено, що процес декодифікації покликаний посилити правове регулювання господарських відносин, уніфікувавши його із цивільно-правовим регулюванням, тим самим забезпечити подолання колізій, які тривалий час були характерними для положень Цивільного кодексу України та Господарського кодексу України. Водночас, декодифікація завжди призводить до зниження рівня систематизованості законодавства в цілому, а отже і до рівня його якості. Проте, запропонована уніфікація правового регулювання в частині поширення саме цивільно-правового режиму на господарські відносини потребує не лише спрощення правового регулювання, але і суттєвого оновлення цивільного законодавства.

Проведений аналіз змісту Закону України «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період» від 9 січня 2025 року, яким скасовується Господарський кодекс України, акцентовано увагу на недоліках та ризиках, які пов'язані з такою декодифікацією господарського законодавства України.

Доведено, що кодифікація чи декодифікація законодавства має засновуватись: по-перше, на положеннях теорії права в частині підстав та передумов кодифікації законодавства як особливої форми його систематизації; по-друге, на досвіді зарубіжних країн щодо здійснення кодифікації законодавства, його доктринальної системності; по-третє, на попередньо затверджених концептуальних засадах розвитку законодавства в цілому, та окремих його галузей (інститутів) зокрема. Проте вітчизняна практика декодифікації господарського законодавства сьогодні перебуває під надмірним впливом різноманітних суб'єктивних політичних та корпоративних інтересів і амбіцій, що призводить до маніпулювання в сфері правотворчості. І це стосується не лише декодифікації господарського законодавства України, але і інших кодифікаційних актів, або навпаки – проведення кодифікації тих чи інших актів законодавства.

На підставі проведеного критичного аналізу практики декодифікації господарського законодавства України обґрунтовано комплекс положень, які стосуються посилення практики систематизації законодавства та якості правового забезпечення господарських відносин.

Ключові слова: кодифікації, декодифікація, господарська діяльність, правове забезпечення, правове регулювання, Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, господарське законодавство, цивільне законодавство.

In the content of the scientific work, the author conducted a comprehensive study of the process of decodification of economic legislation of Ukraine, determined the relevance of such a scientific analysis. It was established that the decodification process is designed to strengthen the legal regulation of economic relations, unifying it with civil law regulation, thereby ensuring the overcoming of conflicts that have long been characteristic of the provisions of the Civil Code of Ukraine and the Economic Code of Ukraine.

At the same time, decodification always leads to a decrease in the level of systematization of legislation as a whole, and therefore to the level of its quality. However, the proposed unification of legal regulation in terms of the extension of the civil law regime to economic relations requires not only a simplification of legal regulation, but also a significant update of civil legislation.

The content of the Law of Ukraine "On the Peculiarities of Regulation of Business Activities of Certain Types of Legal Entities and Their Associations in the Transitional Period" of January 9, 2025, which repeals the Economic Code of Ukraine, was analyzed, and attention was focused on the shortcomings and risks associated with such a decodification of the commercial legislation of Ukraine. It is proved that the codification or decodification of legislation should be based: firstly, on the provisions of the theory of law in terms of the grounds and prerequisites for the codification of legislation as a special form of its systematization; secondly, on the experience of foreign countries in implementing the codification of legislation, its doctrinal consistency; thirdly, on the previously approved conceptual principles of the development of legislation in general, and its individual branches (institutions) in particular.

However, the domestic practice of decodification commercial legislation today is under the excessive influence of various subjective political and corporate interests and ambitions, which leads to manipulation in the field of lawmaking. And this applies not only to the decodification of the economic legislation of Ukraine, but also to other codification acts, or vice versa – the codification of certain acts of legislation.

Based on the conducted critical analysis of the practice of decodification the economic legislation of Ukraine, a set of provisions has been substantiated that relate to strengthening the practice of systematization of legislation and the quality of legal support for economic relations.

Key words: codifications, decodification, economic activity, legal support, legal regulation, Economic Code of Ukraine, Civil Code of Ukraine, economic law, civil law.

Постановка проблеми. Прийняття у січні 2025 року Закону України «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період» [1] стало формальною основою для поступового скасування Господарського кодексу України, а отже важливим кроком на шляху до декодифікації господарського законодавства України. Вказаний крок можливо оцінювати неоднозначно. З одного боку, процес декодифікації покликаний посилити правове регулювання господарських відносин, уніфікувавши його із цивільно-правовим регулюванням, тим самим забезпечити подолання колізій, які тривалий час були характерними для положень Цивільного кодексу України та Господарського кодексу України. Водночас, з іншого боку, – декодифікація завжди призводить до зниження рівня систематизованості законодавства в цілому,

а отже і до рівня його якості. Проте, запропонована уніфікація правового регулювання в частині поширення саме цивільно-правового режиму на господарські відносини потребує не лише спрощення правового регулювання, але і суттєвого оновлення цивільного законодавства. Останні зміни цивільного законодавства України, які пов'язані із поступовою відмовою від Господарського кодексу України, на жаль, не засвідчують суттєвого його оновлення. Це особливо негативно позначається на перспективах розвитку суб'єктів господарювання, які в умовах переходу на цивільно-правовий режим правового забезпечення своєї діяльності, не отримують нових, сучасних, прогресивних моделей цивільно-правового забезпечення свого функціонування. Вказана ситуація потенційно породжує комплекс проблем, які вже потребують свого доктринального опрацювання в частині аналізу відповідних

ризиків такої декодифікації та вироблення нових науково обґрунтованих підходів до правового забезпечення діяльності всіх суб'єктів господарювання.

Актуальність теми цієї наукової праці зумовлюється і воєнним станом, запровадженим в Україні, оскільки будь-які зміни правового регулювання, особливо тих відносин, які становлять основу економічної стабільності держави, потребують надзвичайно уважного ставлення як зі сторони науковців, так і зі сторони законодавця, з метою недопущення можливих недоліків такого правового регулювання. Ризики негативних наслідків від таких недоліків правового регулювання є надзвичайно високими, оскільки можуть в майбутньому вплинути на економічну безпеку держави, а отже і на її обороноздатність.

Високий рівень актуальності тематики цього наукового дослідження зумовлюється також наявним станом її наукової розробки. Останні 20 років в юридичній доктрині неодноразово піднімалися питання якості господарсько-правового регулювання в Україні, певного дублювання цивільно-правового та господарсько-правового регулювання відносин. В юридичній доктрині навіть сформувалось дві опозиційні групи науковців, які належать або до «противників» Господарського кодексу України та виступали за його скасування (А. С. Довгерт, О. О. Кот, Н. С. Кузнецова, Р. О. Стефанчук, М. О. Стефанчук та ін.), або до тих, які послідовно відстоювали ідею збереження Господарського кодексу України, обґрунтовуючи це самостійністю господарського права, автономністю функціонування суб'єктів господарювання, їх принциповою роллю в економічній стабільності держави тощо (В. К. Мамутов, О. П. Подчерковий, В. В. Резнікова, В. А. Устименко, В. С. Щербина та ін.). Проте переважна більшість наукових досліджень вказаних вчених зводилась до певного доктринального протистояння в частині збереження чи скасування Господарського кодексу України, що не завжди відображало концептуально новий підхід до оновлення правового забезпечення діяльності суб'єктів права в цілому. На нашу думку, будь-яка наукова робота має носити новаторський характер, а отже пропонувати нові моделі правового регулювання, що відповідають сучасним викликам, враховують прогресивний досвід зарубіжних держав, є витребуваними широкими верствами населення держави, сприятимуть інноваційному розвитку різних сфер суспільного життя. Проте, декодифікація господарського законодавства України без того, що буде запропоновано новий, більш якісний формат правового забезпечення відносин між суб'єктами господарювання, більше має технічний характер, ніж відображає інноваційний підхід у правовому забезпеченні відповідного кола суспільних відносин.

Тому сьогодні, в умовах досить стрімких законодавчих змін в частині декодифікації господарського законодавства України, важливо посилити наукові дослідження всіх тих ризиків (проблем), які виникли чи можуть виникнути у зв'язку з такою декодифікацією, запропонувати можливі шляхи їх подолання. Вказаним, насамперед, зумовлюється високий рівень актуальності тематики цієї наукової роботи.

З урахуванням вищезазначеного, **метою** цього наукового дослідження є критичний аналіз процесу декодифікації господарського законодавства України (в контексті прийнятого Закону України «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період» від 9 січня 2025 року) та обґрунтування шляхів подолання виявлених недоліків такої декодифікації.

Виклад основного матеріалу. У вітчизняній юридичній науці вже тривалий час точаться дискусії щодо декодифікації господарського законодавства України або навпаки посилення його кодифікації. Вітчизняними представниками науки цивільного права традиційно обговорю-

ється помилковість прийняття у 2003 році Господарського кодексу України, його штучність, високий рівень колізійності та необґрунтованості паралельного функціонування разом з Цивільним кодексом України [2; 3; 4; 5; 6; 7]. На переконання Н. С. Кузнецової, сьогодні Господарський кодекс України практично не містить регуляторних механізмів. Тому усі залякування «правовим армагеддоном», що буцїмто після скасування ГК України буде зруйнована ринкова економіка, – це пусті балачки. Якщо проаналізувати судові рішення, то їх ухвалення, як правило, ґрунтуються на положеннях Цивільного і Господарського кодексів, тому що практично всі норми зобов'язального права, які містяться в ЦК, в різному обсязі продубльовані в Господарському кодексі. Але сьогодні прийняте і діє законодавство про акціонерні товариства, про ТОВ та ТДВ, про страхування, концесії, цінні папери і фондовий ринок. Воно вже становить окремий масив спеціального законодавства і настільки розгалужене, що зрештою зникає потреба посилатися на ГК України. Тому, на думку вченої, сьогодні Господарський кодекс України повністю виконав свою «прокладкову» функцію – відсилання до тих законів, які необхідно було прийняти [8]. В свою чергу А. С. Довгерт продовжує ідею декодифікації та відмови від Господарського кодексу України, наголошуючи на тому, що «умовою суттєвого оновлення Цивільного кодексу України є скасування Господарського кодексу України, і вся юридична громада чекає на цю подію – виправлення однієї з величезних помилок, якої припустилися двадцять років тому, коли 16 січня 2003 року було одночасно прийнято два кодекси, що суперечать один одному». Вчений порівнює скасування Господарського кодексу України із знесенням пам'ятників комунізму та соціалізму; і тому цей правовий монумент соціалізму необхідно розбити вщент [9].

Водночас прихильники кодифікації господарського законодавства України звертають увагу на важливість господарських правовідносин та їх самостійний інституційний характер, що зумовлює самостійність господарського права як галузі права. Наявне широке коло законодавчих актів, які є джерелами господарського права України, потребують високого рівня своєї систематизації, в тому числі і шляхом його кодифікації. У переважній більшості вітчизняні правники–господарники все більше вимушені спростовувати положення цивілістів про необхідність декодифікації. Так, на думку В. С. Щербини, «декодифікація господарського законодавства (як і дерегуляція, що ще гірше), яку нам пропонують – це шлях «в нікуди», який призведе до безладу, хаосу і неузгодженості в правовому регулюванні господарської діяльності». Продовжуючи вказану думку, вчений характеризує декодифікацію, як стан «гібридної» війни, розгорнутої проти ГК України, який характеризується: а) *декларативними заявами* (як заявляють представники цивілістичної науки, прийняття ГК України – це «повернення до середньовіччя» або «рудимент планово-адміністративної системи»); б) *спекуляціями* в частині скасування Торгових кодексів в Італії – 1942 р., в Португалії – 1966 р.; в) *інсинуаціями* (ГК України, заявляють представники Міністерства юстиції, породжує корупцію, хоча жодного конкретного прикладу не наводять); г) *лукавством* (замовчування прийняття низки комерційних (торгових) кодексів у сучасний період, у тому числі у постсоціалістичних державах, які стали на шлях ринкових перетворень); д) *гіперболізацією* ролі і значення ЦК України в регулюванні суспільних відносин в сучасній економіці, яка ще не набула ознак ринкової [10]. Вказана позиція підтримується і іншими вченими, які вважають, що сучасний стан правового регулювання господарських відносин характеризується низкою таких проблем, вирішити які виключно в рамках рекодифікації цивільного законодавства не є можливим. Нині важливо усвідомлювати, що система права – це не лише диферен-

ціяція або розмежування норм. Важливішим питанням є вирішення проблеми взаємодії правових норм, інститутів, галузей законодавства, кодексів. Намагаючись підвищити якість регулювання суспільних відносин (у тому числі економічних), представники науки цивільного та господарського права висловлюють свої бачення, пропонують різні шляхи вирішення проблемних питань. Цей процес потребує налагодження конструктивної роботи з представниками кожної сторони за умови уникнення ідеологічного диктату, статусної зверхності чи наукових амбіцій. Сучасні реалії диктують новітні умови розвитку і економіки, і правотворчості. Існуючий величезний масив наукових і експертних досліджень потребує адекватної правової та суспільної оцінки. На нашу думку, пропозиції щодо скасування Господарського кодексу України аж ніяк не узгоджуються з європейськими правовими стандартами та здебільшого суперечать правотворчій практиці багатьох європейських країн. Вважаємо, що пріоритетним напрямом реформування господарського законодавства залишається його модернізація та подальша адаптація до економічного законодавства ЄС [11]. Тут варто підтримати думку вчених в тому, що відповідь на питання кодифікації та декодифікації в цілому має ґрунтуватися:

- по-перше, на положеннях теорії права в частині підстав та передумов кодифікації законодавства як особливої форми його систематизації;
- по-друге, на досвіді зарубіжних країн щодо здійснення кодифікації законодавства, його доктринальної системності;
- по-третє, на попередньо затверджених концептуальних засадах розвитку законодавства в цілому, та окремих його галузей (інститутів) зокрема.

На фоні тотальної відмови від пострадянських традицій правового регулювання, в тому числі і господарських відносин, а також неоднозначності практики поєднання цивільно-правового та господарсько-правового забезпечення діяльності суб'єктів господарювання в Україні у січні 2025 року Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період» [1] (надалі – Закон). Вказаний Закон України запровадив так званий перехідний період, а саме термін, який починається з дня набрання чинності цим Законом і завершується через сім років з дня набрання чинності цим Законом. Вказаний перехідний період стосується в тому числі і трансформації правового забезпечення господарської діяльності юридичних осіб, а саме адаптації його до виключно цивільно-правового забезпечення. Відповідно до п. 4 Прикінцевих та перехідних положень Закону закріплено положення про те, що визнати Господарський кодекс України [12] таким, що втратив чинність, з дня набрання чинності цим Законом. Фактично мова йде про те, що Господарський кодекс України втрачає чинність. Проте виникає питання, а як бути далі? Чи дійсно виправданий є цей крок? Чи дійсно кодифікація господарського законодавства є недоцільною та потребує декодифікації? Спробуємо в цьому розібратись.

Як було зазначено вище, глибоко переконаний, що питання кодифікації або декодифікації як складових систематизації законодавства мають вирішуватись з точки зору: а) положень теорії права в частині підстав та передумов кодифікації законодавства; б) досвіду зарубіжних країн щодо здійснення кодифікації законодавства, його доктринальної системності. В теорії права питання кодифікації законодавства досліджені досить детально та всебічно. Переважна більшість вчених є прибічниками постійності моніторингу та кодифікації законодавства як необхідної умови забезпечення його системності, формальної визначеності положень законодавства, сучасності та безколізійності. На переконання Г. Б. Поліщук, кодифікаційний акт має відповідати наступним вимогам, що доводять його самостійність та об'єктивну вотребуваність, а саме:

а) формальні ознаки, що характеризують кодифікаційний акт як різновид юридичних документів. Що ж стосується Господарського кодексу України, то з формальної точки зору він є самостійним юридичним документом, має офіційний характер;

б) функціональні ознаки, що визначають соціальне та правове призначення кодифікаційного акту в правовій системі, зокрема Господарський кодекс України визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання (ст. 1), а також має на меті забезпечити зростання ділової активності суб'єктів господарювання, розвиток підприємництва і на цій основі підвищення ефективності суспільного виробництва, його соціальну спрямованість відповідно до вимог Конституції України, утвердити суспільний господарський порядок в економічній системі України, сприяти гармонізації її з іншими економічними системами (пreamбула) [12];

в) юридико-технічні ознаки, які окреслюють особливості його формального виразу як самостійного юридичного документу, що становить частину системи законодавства [13, с. 8]. Зокрема Господарський кодекс України має відповідну форму (форму кодексу, як різновиду нормативно-правового акту, структуру, зміст та реквізити).

В теорії права характеристика кодифікації переважно зводиться до її юридико-технічного розуміння, відповідно і кодифікаційні акти є нічим іншим як особливим різновидом нормативно-правових актів, котрі удосконалюють юридичну техніку оформлення актів законодавства. На переконання В. Ф. Сіренко кодифікаційний акт є новим документом і за формою і за змістом, що змінює іноді велику кількість розрізнених правових актів; такі акти можуть бути загальними, галузевими та спеціальними [14, с. 138]. Тобто вченим спростовується виключно галузевий характер кодифікації, на якому наполягає більшість вітчизняних цивілістів. Крім того, кодифікаційний акт забезпечує регулювання достатньо широкої сфери суспільних відносин, що характеризується однорідністю та стабільністю, а також юридично оформлює найбільш значні та сталі відносини в суспільстві, розраховані на достатньо тривалий період дії [15, с. 119]. Таким чином фактично вченими звертається увага на те, що кодифікаційний акт може мати місце тоді, коли є сфера суспільних відносин, вони є однорідними, сталими та стабільними. У свою чергу О. Я. Рогач серед ознак кодифікаційних актів наводить ті, які фактично відображають підстави й умови його підготовки та прийняття. До них вчений відносить: необхідність істотної зміни в регулювання суспільних відносин, на основі створення нового або переробки чи доопрацювання діючого законодавства; потреба у всебічності вирішення всіх основних питань правового регулювання певної сфери суспільних відносин; має охоплювати сферу суспільних відносин або декілька сфер, яким притаманні єдині принципи функціонування [16, с. 83]. Крім того, Н. М. Пархоменко серед властивостей (ознак) кодифікаційних актів виділяє в тому числі таку ознаку: «відображає високий рівень упорядкування норм права в певній однорідній сфері суспільних відносин, має комплексний, узагальнений характер» [17, с. 13], тобто наголошує на відповідних властивостях суспільних відносин, що можуть і мають бути регламентовані положеннями кодифікаційного акту.

Засновуючись на поглядах, представлених в теорії права, представниками доктрини господарського права також наводяться ряд передумов, які є необхідними саме для кодифікації законодавства, зокрема і господарського законодавства України. На думку вчених, це зумовлено: 1) наявністю специфічного предмету правового регулювання та необхідністю у закріпленні відповідного комп-

лексу методів регулювання (зокрема поєднання цивільно-правового методу рівності сторін, з одного боку, та методу адміністративного примусу – з іншого [18, с. 118]; 2) необхідністю використання широкого кола методів правового регулювання, зокрема цивільно-правових, адміністративно-правових та ін. [19, с. 4–5]; 3) потребою у поєднанні приватно-правових та публічно-правових інтересів [20, с. 26]; 4) чисельністю актів законодавства, що потребують юридико-технічного моніторингу та закріплення у вигляді єдиного кодифікаційного документу тощо [21, с. 42].

Варто відзначити і досвід зарубіжних країн в питанні кодифікації господарського законодавства. У цьому плані цілком справедливо наголошує В.С. Щербина про те, що важливою тенденцією розвитку змісту зарубіжного приватного права є те, що ми спостерігаємо його певну «комерціалізацію», яка полягає у виділенні (у тому числі з цивільного законодавства) норм комерційного спрямування і у формуванні комерційних (торгових) кодексів (законів) [10]. Вказане підтверджується тим, що за останні роки провідними європейськими країнами були прийняті нові або в новій редакції відповідні кодифікаційні акти, а саме: Підприємницький кодекс Австрії (2007); Комерційний кодекс Словачкої Республіки (1991); Комерційний кодекс Латвії (2000 р.); Господарський кодекс Королівства Бельгія (2013); Комерційний кодекс Франції (2000, 2007 р.); Комерційний кодекс Туреччини (2011р.); Господарський кодекс Естонії (2011 р.) тощо. Крім того, аргумент про те, що кодекс має регламентувати окрему сферу суспільних відносин є досить застарілим та невиправданим з точки зору сучасної практики законотворення. Сьогодні поряд з Цивільним кодексом України успішно функціонують і ряд інших кодифікаційних актів, які регламентують переважно приватно-правові відносини, зокрема Сімейний кодекс України, Земельний кодекс України, Житловий кодекс України, Кодекс торговельного мореплавства України тощо. Варто відзначити, що сьогодні в юридичній доктрині та практиці кодифікаційний акт все більше сприймається як засіб юридико-технічного забезпечення системності законодавства, спрощення його сприйняття та розуміння суб'єктами права, ніж кодифікаційні акти мають бути прив'язані до регулювання суспільних відносин певної сфери. У 2023 році в положеннях Закону України «Про правотворчу діяльність» було надано законодавче визначення терміну «кодекс», що являє собою закон, створений шляхом систематизації норм права, містить загальні засади, на підставі яких комплексно регулює однорідну сферу суспільних відносин, забезпечуючи стабільність правового регулювання [22], проте таке визначення, а також і інші положення вказаного законодавчого акту не визначають кодекс як акт правотворчості, що має жорстку прив'язку до правового забезпечення певної сфери суспільних відносин, мова йде про однорідність сфери суспільних відносин. Варто відзначити, що сам

термін «однорідність» досить невдало характеризує саме поняття кодексу, особливо це пояснюється сучасною динамікою змін суспільних відносин, що зумовлюють зміни у законодавстві. На нашу думку, відповідна сфера суспільних відносин, що регламентується положеннями кодексу, має бути визначена в загальній частині самого кодексу, і ця вимога мала б знайти відповідне законодавче закріплення у зазначеному Законі.

Висновки. Підбиваючи підсумки проведеного дослідження, вважаємо за доцільне акцентувати увагу на наступних критичних положеннях, які відображають сучасні недоліки декодифікації господарського законодавства України та можливі шляхи їх подолання.

1. Декодифікація господарського законодавства України сьогодні є передчасною та невиправданою як з точки зору доктрини господарського права, так і з точки зору практики господарсько-правового регулювання. З урахуванням цього вважаємо за доцільне скасувати Закон України «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період» (2025 р.) та продовжити наукові обговорення питань розвитку правового забезпечення господарських відносин, що має носити концептуальний характер, прогнозований та послідовний.

2. Конституємо, що кодифікація законодавства України сьогодні перебуває під надмірним впливом різноманітних суб'єктивних політичних та корпоративних інтересів і амбіцій, що призводить до маніпулювання в сфері правотворчості. І це стосується не лише декодифікації господарського законодавства України, але і інших кодифікаційних актів.

3. Прийняття Закону України «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період» (2025 р.), згідно з яким втрачає чинність Господарський кодекс України, стало помилкою, оскільки не вирішує загального завдання – вдосконалення правового регулювання відносин, як цивільно-правових, так і господарсько-правових. Сьогодні важливо до цього питання підійти комплексно і не запроваджувати тимчасові (перехідні) положення, а запропонувати якісно нові моделі правового забезпечення, які б відповідали потребам суспільства, держави (яка функціонує в умовах воєнного стану), провідним європейським практикам правового забезпечення економічної сфери суспільного життя.

Незважаючи на те, що процес декодифікації господарського законодавства України набуває кульмінаційного етапу у зв'язку із втратою чинності Господарського кодексу України, варто відзначити, що такий процес не є правильним та об'єктивно зумовленим, оскільки в сучасних умовах господарювання в Україні суттєво підвищуються ризики соціального, економічного, торговельного, податкового, муніципального характеру.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період» від 9 січня 2025 року. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72707
2. Кузнєцова Н.С. Скасування Господарського Кодексу України: потенційні наслідки та необхідні передумови / Н. С. Кузнєцова, О. О. Кот, А. Б. Гриняк, М. Д. Пленюк. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2020. Т. 27. № 1. С. 14–54. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2020_27_1_3.
3. Fedorchenko N., Kalaur I. Legal regulation of obligations on service delivery in the context of the development of Ukraine's economy. *Transition Studies Review*. 2017. Vol. 24. No. 1. P. 71–85.
4. Hrnčirikova M. Nature of mediation clauses from the point of view of private international law. *International and Comparative Law Review*. 2019. Vol. 19. No. 2. P. 224–238.
5. Karmaza O. O. Application of “piercing the corporate veil” doctrine in the ukrainian law / O. O. Karmaza, V. M. Makhinchuk, A. L. Derkach, O. M. Spektor, A. S. Sheludchenkova. *International Journal of Economics and Business Administration*. 2019. Vol. 7. No. 4. P. 524–538.
6. Цивільний і господарський кодекси: 2004–2014. Монографія / упоряд.: І. В. Спасибо-Фатеева. Харків : Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2014. 202 с.
7. Довгерт А. С. Рекодифікація цивільного кодексу України: чинники і передумови старту. *Право України*. 2019. № 1. С. 27–41.
8. Кузнєцова Н.С. Для приватного права євроінтеграція реалізується через процес гармонізації. *Pravo.ua*. 2023. 16 березня. URL : <https://pravo.ua/dlia-pryvatnoho-prava-ievrointehratsiia-realizuietsia-cherez-protseks-harmonizatsii-nataliia-kuznietsova-vitseprezydent-naprmu/>
9. «Цей правовий монумент соціалізму необхідно розбити вщент» – Анатолій Довгерт про скасування Господарського кодексу України. *Pravo.UA*. 2023. 23 січня. URL : <https://pravo.ua/tsei-pravovy-monument-sotsializmu-neobkhidno-rozbyty-vshchent-anatolii-dovhert-pro-skasuvannia-hospodarskoho-kodeksu-ukrainy/>

10. Щербина В.С. Кодифікація чи декодифікація господарського законодавства України: який шлях обрати? Право та інновації. 2016. № 2. С. 108–109. URL : <https://coordynata.com.ua/kodifikacia-ci-dekodifikacia-gospodarskogo-zakonodavstva-ukraini-akij-slah-obrati>
11. Шемет У.Р., Тимченко Л.М. Pro vs contra рекодифікації господарського законодавства України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 8. С. 209–212, С. 211–212.
12. Господарський кодекс України від 16.01.2003 року № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
13. Поліщук Г.Б. Теоретичні та практичні основи юридичної техніки кодифікаційних актів. Дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2013. 234 с.
14. Сіренко В. Ф. Кодифікаційний акт. Юридична енциклопедія: в 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (гол. редкол.) та ін. Київ : Укр. енцикл., 2001. 792 с.
15. Мала енциклопедія теорії держави і права / за заг. ред. Ю.Л. Бошицького. Київ : Вид-во Європейського ун-ту, 2010. 368 с.
16. Рогач О.Я. Кодифікаційні акти в системі законодавства України: дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01. Київ, Ужгород, 2003. 209 с.
17. Пархоменко Н.М. Кодифікація законодавства України на сучасному етапі. *Проблеми кодифікації законодавства України* : матер. наук.-практ. конф. / за заг. ред. В.П. Нагребельного, Н.М. Пархоменко. Київ : ІДП ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. С. 12–16.
18. Полухович В.І. До питання про реформування (рекодифікацію) господарського законодавства України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. Вип. 11. С. 117–122.
19. Устименко В.А., Джабраїлов Р.А. Господарський кодекс України як здобуток вітчизняної наукової думки (до 25-ої річниці Інституту економіко-правових досліджень НАН України). *Економіка та право*. 2017. Вип. 2(47). С. 4–10.
20. Демченко С.Ф. Про основні засади та значення кодифікації господарського законодавства. 10 років застосування Господарського кодексу України: сучасний стан та перспективи вдосконалення кодифікації : збірник доповідей наук.-практ. конф. (14 листопада 2014 року, м. Київ). Одеса : «Юридична література», 2014. С. 25–31.
21. Зельдіна О.Р. Поняття та напрями модернізації господарського законодавства. Перші наукові читання пам'яті академіка В.К. Мамутова : матеріали круглого столу 8 лютого 2019 року. Київ, 2019. С. 42–46.
22. Закон України «Про правотворчу діяльність» від 24.08.2023 р. № 3354-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text>.